

Ben Babamdan Öğrendim!

Sevgili babamın ve ailemin yanından ilk defa 14 yaşında sağlık meslek lisesine yatılı okumaya gittiğimde ayrılmıştım. Yatılı okuduğum için sınırlı tatil günlerinde ve çalışmakla geçirdiğim yaz aylarında kısa süreli görüşmelerimiz oluyordu. Zaten mezun olup 18 yaşına girince de sevdiceğimle evlenip gurbet ellere memur olarak çalışmaya gittim. Ondan sonra babamla olan görüşmelerimiz hep belirli sürelerle sınırlı ziyaretler şeklinde gelişti.

Kardeşlerimiz arasında babama en çok benim benzediğimi söylerler. Hatta halalarımınla her görüştüğümde bana sarılarak canım abicim diye bir başka severler. Fiziksel benzerliğimin farkındaydım ama tavırlarımızın ve düşüncelerimizin de çok benzediğini, pek çok şeyi ondan öğrenerek içselleştirdiğimi sonradan daha iyi anladım.

Babamın emekli olmadan önce yıllarca çalıştığı son işi, bir kuruyemiş fabrikasında gece bekçiliği idi. O yüzden ben evdeyken bile görüşmelerimiz sınırlı oluyordu. Geceleri yoktu. Gündüzleri sabah ve akşam gidip gelirken görüşüyorduk. Bir de öğlen namazı sıralarında. Evdeki vaktinin çoğunu arkadaki küçük odamızda uyuyarak geçiriyordu. Çünkü akşamdan sabaha kadar nöbeti vardı. O sırt üstü uyurken yanına gelir, dudaklarını her defasında hafif şişirip küçük bir balon gibi pıtlatarak ritimle nefes alıp vermesini sevgiyle izlerdim. Nefes alış verişleri ve dudaklarındaki pıtlama sesleri bana huzur verirdi. Babam bayram günleri dahil sürekli çalışıyordu. Çalıştığı o yıllar içinde evde kaldığı gecelerin sayısı 5-10 günü geçmemiştir. Neden hiç tatil yapamadığını sorardık biz de. En sonunda neden olduğunu kendisi açıkladı. Bir gün bu durumu konuşmak üzere patronunun yanına gitmiş ve “-Patron ben neden her gece nöbete geliyorum? Hiç tatil yapamıyorum, ailemden uzak kalıyor ve yıpranıyorum. Başka bekçiler de var olduğu halde neden bana bunu yapıyorsunuz?” diye sormuş. Patronu da “-Bana bak Bekçi Efendi. Bilir misin insanın malı namusudur. Sen namusunu güvenmediğin birilerine teslim eder misin? Bütün

mallarımı ve fabrikamı sana güvendiğim için emanet ediyorum. Senden başkası nöbet tutunca huzurla yatamıyorum.” Cevabını duyunca, babam sen de haklısın diyerek bu şartlarda çalışmaya devam etmiş. Onun bu güvenilirliği ve işyerine olan sadakatine karşılık, merhum ve muhterem patronu emeklilik hediyesi olarak Hacca göndermişti. İşimi sevmeyi ve işyerime bağlılığı, ben babamdan öğrendim!

Babam genç yaşlarında medrese eğitimi alıyormuş. İslam ilimlerinde ilerlemek istiyormuş. Evlenip askerliğini de yaptıktan sonra bile bu hedefinden vazgeçmemiş. Oysa dedem köyde işlerinin başına geçmesini, hayvanlar ve topraklarıyla ilgilenmesini istediği için anlaşmazlık yaşamışlar. Sonunda öfkesine yenik düşen dedem babamı, annemi ve henüz 2 yaşlarında olan ablamı bir kış vakti köylerinden kovmuş. Üstelik kendi eşyalarının önemli bir kısmını da vermeden adeta çulsuz çaputsuz yollamış. İmkanlar ölçüsünde sürekli ilim tahsil etmeyi, inandığı değerler uğruna bedel ödemeyi, ben babamdan öğrendim!

Köyünden sürülen babam çalışmak ve barınmak için Tatvan’a gitmiş. Bir akrabamızın yanında tek odalı viraneye dönmüş bir kulübede ailesiyle yaşamaya mecbur kalmış. Yanına sığındığı akrabalara yük olmamak ve ailesini geçindirmek için bir lokantada çalışmaya başlamış. Tatvan’ın kış mevsiminde dondurucu soğuklarında yürüyerek uzakta kalan işe gidip gelirken ağır bir zatürreye yakalanıp adeta ölüm döşeğinde günlerce yatmış. Hatta köyümüze ölüm haberi bile gitmiş. 50 yıldan fazla süredir çektiği astım ve KOAH hastalıklarının temeli o kış kıyamet zamanlarında atılmış. Başkasına muhtaç olmamak ve ailesinin helalinden geçimini sağlamak için her işte çalışabilecek kararlılığı, ben babamdan öğrendim!

Babam mümkün olduğu kadar kavga ve çatışmalardan kaçınırdı. Ama haklarını kanuni yollardan aramaktan da geri durmazdı. Kavga etmek yerine konuşmayı ve haklar konusunda helalleşmeyi tercih ederdi. Şirretlik yapmadan hakkımı aramayı, bağırmadan konuşmayı, saygılı ama sorgulayan olmayı, ben babamdan öğrendim!

Kur’an-ı Kerimi okumayı hiç bırakmadı. Her gün düzenli okumaya ve hatim indirmeye devam etti. Hastalıklarının en şiddetli dönemlerinde bile namazını terk etmedi. Bizleri de uyardı ve namazın önemini sürekli hatırlattı. Vakti gelen namazını hemen eda edemezse huzurla oturamadı. Namaza devam etmeyi ve ibadet etmeyince rahatsız olmayı, ben babamdan öğrendim!

Kendimi bildim bileli babam hep hastaydı. Astım ilaçları, kısa mesafeli yürümelerde bile molalar vererek gidip gelmesi hayatımızın normaliydi. Son bir kaç yıldır sürekli yoğun bakıma düşecek kadar hastalıklar yaşasa da babamın ağzından bir kez bile isyan ve bıkkınlık ifadesi duymadım. Tam tersine bunca yıldır hastalığına rağmen yaşamaya devam ettiği için, çoluk çocuklarının mürüvvetlerini gördüğü için, annemle birlikte hacca gidip geldiği için, kısaca her şey için içtenlikle şükretmeye devam etti. Nasip olana razı olmayı, verilen nimetlere şükretmeyi, bela ve musibetlere karşı sabretmeyi, ben babamdan öğrendim!

Babamdan öğrendiğim başka çok şey var şüphesiz. Yazdıklarım bir çırpıda aklıma gelenlerdi. Bu sıralar yoğun bakımda tedavi gören sevgili babamın ve hastalık yaşayan tüm babalarımızın, hayırlı şifalara kavuşması, ahirete intikal eden mü’min babalarımızın cennet mekan olmalarını Rabbül Alemin olan Allah’ımızdan niyaz ederim.

Amin...

Ebeveynler İçin İyi Polis - Kötü Polis Dengesi Üzerine

Biraz tecrübesi olan bütün ana babaların keşfettiği bir davranıştır iyi polis - kötü polis durumu. Çocukların kontrolünü tamamen kaybetmemek için sığınılan bir tarafın olması gerekir. Sığınılan tarafında etkili bir çatışma yöneticisi olması beklenir. Aslında iyi polis - kötü polis bu durumu açıklamaya tam olarak yetmez. Bence kızgın polis - uzlaştırıcı polis demek daha doğru geliyor.

Hemen söyleyeyim, uzlaştırıcı polis rolünü almaktan müthiş keyif alıyorum. Çünkü çocuğumun gözünde hem koruyucu hem de sorun çözücü kahraman imajımı güçlendiriyor. Eşimin tarafında ise evde sulhu sağlayan ve tarafların hakkını yedirmeyen adil yönetici sıfatıyla bonusları toplamış oluyorum. Ama bu iş sanıldığı kadar kolay değil. Bazı önemli kurallara dikkat edilmezse cennet köşesi evinizde azap rüzgârları esmeye başlar. Bu yazıda, eğitim ve deneyimlerime dayanarak, dilim döndüğünce bu kuralların bazılarını ifade etmeye çalışacağım. Okuyup istifade eden ana babaların mutluluğunu da

kendi hanemde sayarak sevineceğim.

İletişimin tanımı yapılırken kaynak, mesaj, araç ve alıcı ilişkisinden bahsedilir. İletişimi başlatan kaynak, iletilen içerik mesaj, iletişim şekli araç ve muhatap kişi de alıcı rolündedir. Alıcı ve kaynak rollerinin değişerek devam ettiği iletişime diyalog, tek taraflı iletişime de monolog diyoruz. İletişim ihtiyacı doğuran birçok neden ve sonuç olabilir. İletişimden beklenen önemli sonuçlardan birisi de, muhataplar arasında beklenen davranış değişikliğinin gerçekleşmesidir. Çocuklar ile ana babalar arasında en çok yaşanan sorunların başında, beklenen davranış değişikliklerinin olmaması, eksik veya geç olmasıdır. Anne veya baba ile çocuk arasındaki iletişim bozulduğunda önce diyalog durumu iptal olur, bir süre monolog şeklinde devam eder ve sonunda o da yapılamaz hale gelir. Dışarıdan müdahale için en doğru zaman diyalogun bozulmaya başladığı zamandır. Çünkü en az zarar söz konusudur. Öyleyse ilk kuralımız sorunlara mümkün olduğu kadar erken müdahil olmaktır.

Çocukların zekâsı çoğunlukla ebeveynlerinin tahminlerinin üzerinde bir seviyede ve hızda gelişir. Bu nedenle ana babanın arasındaki güçlü ve zayıf bağlantıları kısa sürede çözerek kendi savunmalarında bu açığı etkili şekilde kullanırlar. Aile içindeki prensiplerin ve diğer düzenleyici kuralların gelenekselleşip herkesin kabul edip uyguladığı bir saygınlığa ulaşması çok önemlidir. Yani aslında ailenin kurumsallaşmasını sağlamalıyız. Kurumsallaşma sürecini tamamlayamayan şirketler rüzgârın önündeki yapraklar gibi belirsiz ve düzensiz hareketlerde bulunduğu için sürekli sorunlarla boğuşur. Temel değerleri oturmamış ailelerde de, her durum için farklı çözüm ve yolların tercih edilmesi çocuklara belirsizliğin getirdiği güvensizlik ve zor durumlarda faydalanılacak açıkların zorlanması sonucunu doğurur. Anne ve babalar öncelikle ailenin anayasasını ve yasalarını tayin ederek kendi aralarında mutabık kalmalıdır. Birlikte verilen kararlara sadakat gösterilmesi ve ailenin diğer bireylerine de bu kararların öğretilip gerektiğinde hatırlatılması ortak görevleridir. Örneğin, çocuklara verilecek haftalık harçlık miktarı belirlenmiş ise buna herkesin uyması sağlanmalıdır. Harçlığını savurganlıkla bitiren çocuğun annesinin zaafını kullanarak sürekli fazladan para çekmesi doğru değildir. Eğer miktar yeterli gelmiyorsa bunu tartışıp imkanlar dahilinde yeniden düzenlemeyi de birlikte yapmaları gerekir. Çocuğun etkili tacizlerine karşı bir süre de olsa dayanabilen anne sayesinde kuralların yerleşmesi sağlanır.

Hemen her türlü stres kaynağı ile çevrili bir hayatı yaşıyoruz. Bazen dış nedenlerin yıpratıcı etkileri yüzünden ailemizdeki ilişkilerimizde bozulabiliyor. Çocukların olağan sayılabilecek davranışlarına karşı bile tahammülün kalmadığı zamanlarda, sakın kalan ebeveyn hangisi ise olaya etkili şekilde müdahil olmalıdır. Tamamen bir tarafa yüklenmek yerine sakinleştirici ve bir süreliğine de olsa tartışmayı öteleyici rol almalıdır. Bunu yaparken hayat arkadaşı olan eşinin saygınlığını zedelemeyen, çocuğunun kimliğini ezmeden ve sınırlarını aşmasına fırsat vermeden yapmalıdır. Kendisine göre doğru bir yargıya varmış olsa bile, asla sıcak müdahaleye girip haksız tarafa yüklenmemelidir. Özellikle de haksız gördüğü taraf kendi eşi ise. Öfkeli anlarda fark edilemeyen yönleri ve eksik bilgileri daha sonra iletmek hem yapıcı hem de minimum hasarla çözüme ulaştırıcı olacaktır.

Çocukların psikolojik tatmini ve öz değerlerinin gelişmesi için birey olarak dikkate alındıklarını hissetmeleri ve haklı taleplerinde açıkça desteklendiklerini de görmeye ihtiyaçları vardır. Anne babadan birisine karşı mağduriyet veya isteklerinden mahrumiyet tavırlarına maruz kalmış çocuk için, diğer ebeveynin bazen açıkça ve biraz abartılı şekilde destek vermesi şık ve güzel olur. Ama dikkatli yapılmak kaydıyla. Destek davranışlarına başlamadan önce eşine durumu fark ettirecek bir işaretle bilgi verilip onay alınması gereklidir. Bu bir göz kırpmaya bile olabilir. Destek davranışı ve sözleri çocuğu rahatlatarak şekilde açık ama eşinin saygınlığını koruyacak şekilde seviyeli olmalıdır. Birisini överken başkasını

batırmak veya kırmak yapıcı değil yıkıcı olur. Sonuçta çocuk tarafında haklı ve gerekli bir desteklenmenin verdiği huzur ve keyfin görülmesi yeterlidir. Fazlasına gerek yoktur.

Böyle bir konuda okuyucuları yanlış yönlendirmiş olmamak için, bizzat yaşadıklarımın yola çıkarak paylaşımında bulunmaya çalıştım. Yazıyı uzatmamak adına burada kapatıyorum. Daha sonra da kısmet olursa yazmak isterim. Faydalı olması dileğiyle...

Çocuklarımızı Kim Büyütüyor?

Günümüz ticari uygulamalarında taşeronlaşma konusu iyice oturmaya başladı. Taşeronluk, mal ve hizmetlerin temininde asıl yüklenicinin (taahhüt verenin) işi alt yüklenicilere yaptırmasıdır diyebiliriz. Taşeron kullanımı, özellikle düşük maliyet ve yüksek verimlilik için tercih ediliyor. İyi kontrol edilmediğinde de önce kalite sorunu ortaya çıkıyor.

Aile kurumunun temel ürünü çocuktur. Çocukların sağlıklı ve huzurlu bir ortamda yetişmelerini sağlamak ana-babaların ortak sorumluluğudur. Modern hayatın bir sonucu olarak, çocukların bakımı ve terbiyesinde de taşeronlaşmayı yaşadığımız bir zamandayız. Üstelik kalitenin yüksek olduğunu da iddia edemiyoruz.

Nüfusumuzun %75'den fazlası kentsel bölgelerde yaşıyor. Kent hayatının bir sonucu da geniş aile yapısının terk edilmesidir. Geniş aile yapısında, kuşaklar arasında aktarılabilen ortak kültür ve gelenekler güçlüdür. Çekirdek aile yapısında ise, kendileri de hayata tutunma ve kökleşme çabasında olan yalnız ana-babalar yer alır. Bunların da çocuklarına aile kültür ve geleneklerini aktarabilme potansiyel ve imkânları oldukça kısıtlıdır. İşte bu noktada taşeron ana-babalık kurumları güçlü şekilde devreye girer.

Taşeron ana-baba kullanımı, ailenin ekonomik yapısı, eğitimi, inanç durumu ve annenin çalışması gibi faktörlere göre değişir. En çok kullanılan ve tercih edilen taşeron "Televizyon"dur. Özellikle küçük çocukların öğrenmesi gereken ilk kavramları, tüketim ihtiyaçlarını, ilgi alanlarını genelde TV belirler. Çocuklarını şiddet ve diğer sakıncalı bilgilerden korumak isteyen görece hassas veliler genelde TRT Çocuk gibi kontrollü taşeronları tercih eder. Kayu ve Pepe gibi çizgi kahramanlar oldukça revaçtadır. Ne izlerse izlesin, yeter ki sessizce otursun diyecek kadar umarsız veliler ise TV'nin hoyrat kanallarında şiddet, cinsellik, çılgınca tüketim gibi bütün kötülöklere karşı çocuklarını savunmasız bırakırlar.

Anaokulu yaşlarında ise bizzat Devlet zorunlu taşeron olur. Henüz 5 yaşlarından itibaren çocuğun üzerinde kalıcı ve etkili biçimlendirmeye başlar. Devletin taşeronluğu kendi doğal sorunları ve sıkıntılarının yanında, yurt çapında ve hatta aynı okulda bile tutarlı olmayan kalite sonuçlarıyla birlikte gelir. Bölgeler arası kronik sorunların yanı sıra, devlet adına iş görenlerin yapısından kaynaklanan farklılıklar söz konusudur. Devlet, esasında ana babanın taşeronu ve yardımcısı rolünde iken, kendi gündemine odaklandığından, ana babanın çocuk üzerindeki iradesini zayıflatıcı ve hatta ana babaya karşı tavırlı bir etkiye de neden olabilir. Devlet tarafından dayatılan tek tipçi programlar nedeniyle, farklı kalan ana babaya karşı olumsuz yaklaşımlarda gelişebilir. Devletin temel endişesi, bireyi değil devleti korumak üzerine olduğu için, bireysel farklılıklar bir tehdit olarak algılanır. Çok şükür, bu yanlış algının değişmeye başladığı ve demokratik anayasaya olan talebin yükseldiği günleri yaşamaya başladık.

İlk dini bilgileri ve ibadet eğitimlerini çocuklarımıza biz veremiyoruz. Çünkü ya zamanımız yok, ya da yeterli bilgimiz. Bu konuda Cami Hocaları, Kur'an Kursları ve okullardan (Kur'an ve Siyer derslerine sebep olanlardan Allah razı olsun) faydalıyoruz. Cinsel eğitimi de internet hallediyor zaten. Hem de en vahşi şekilde! Sizde farkındasınızdır; özellikle yabancı film ve dizilerin hemen hepsinde standart olarak içki, uyuşturucu, zina (bazen ensest nitelikte) ve homoseksüel ilişkiler özendirilecek şekilde yer alıyor. Yerli film ve dizilerimizin de aşağı kaldığını söyleyemeyiz.

Bizler ana baba olarak çocuklarımıza iyiliği, dayanışmayı, merhamet göstermeyi ve alçak gönüllüğü söylüyor da olsak etkisi cılız kalıyor. Çünkü en etkili taşeronlarımız bencilliği, insanı aldatmayı, adam harcamayı, yalanı ve ahlaksızlığı pompalıyor. Çıkar için kırk takla atılan yarışmalara özendiriyor, amaca ulaşmak için her şeyi mubah gösteriyor. Kendi emellerine ulaşabilmek için ana babanın çocuk üzerindeki otoritesini özellikle kırmaya çalışıyor.

Modern ve özgürlükçü eğitim adına çocukların aile terbiyesinden uzak veya eksik yetiştirilmesi önemli bir sıkıntıdır. Ana baba otoritesini ve terbiyesini doğru almayan çocuklar bu yanlışın bedelini ya kendileri ödüyor ya da topluma ödetiyor. Çocuklar, özgürlüğünde sınırları olduğunu, dünyanın kendileri etrafında dönmediğini önce ana babalarından öğrenmeli. Toplumsal kurallardan önce, ailenin meşru kurallarına uyabilen nesiller yetişmeli. Bu nedenle, zorunlu veya isteğe bağlı olarak tutulan taşeronların ana-baba otoritesine saygıyı yücelten, yıkıcı değil yapıcı, bozucu değil tamamlayıcı nitelikte hizmet

vermesi gerekir. Ana-babaların önemli bir görevi de kötü niyetli taşeronları tespit edip evlatlarından uzak tutmaktır. Taşerona mecbur olabiliriz ama onları denetlemekten uzak duramayız. İtimat ise kontrole mani değildir.